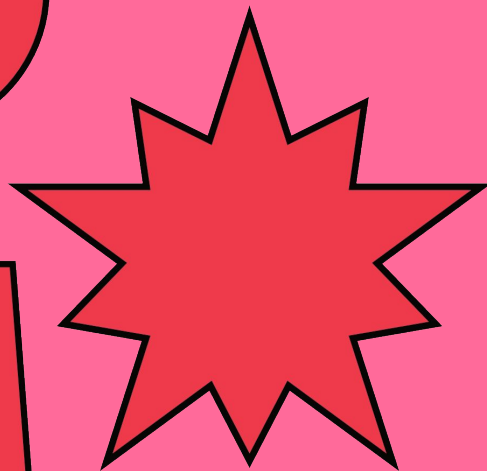

**BIBLIOTEKA
KONGRESU
LGBT+**

Manual z serii
Obrona, Ochrona,
Opowieści. Biblioteka
Kongresu LGBT+

OBRONA

**Jak powstrzymać
dezinformację?**

Przygotowanie merytoryczne:
Patrik Zakrzewski

Przygotowane z dumą przez

**miłość
nie wyklucza**
STOWARZYSZENIE

Wstęp

Ten manual jest częścią serii *Obrona. Ochrona. Opowieści. Biblioteka Kongresu LGBT+*.

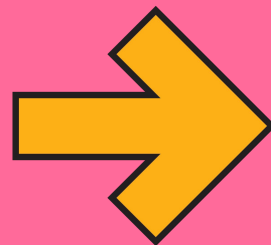
Skupiamy się w nim na „twardych metodach”

przeciwdziałania dezinformacji, mediów społecznościowych
czyli fact-checkingu.

W kolejnych manualach z serii zajmujemy się tematami:

dbania o higienę psychiczną
w pracy w trudnych warunkach
(Ochrona), **prowadzenia**

mediów społecznościowych
(Opowieści 1) i **tworzenia**
własnych narracji opartych
na pozytywnych wartościach
(Opowieści 2).

Kongres LGBT+

Nasza seria powstała na podstawie pracy ekspertek i ekspertów w trakcie 2. Kongresu LGBT+ w kwietniu 2022 roku.

Jej cel to pomoc osobom działającym na rzecz społeczności LGBT+ w Polsce w przeciwdziałaniu dezinformacji.

Z tego manualu dowiesz się

1.

Jakie są rodzaje
dezinformacji

2.

Jak sprawdzić
autentyczność
zdjęcia, filmu
i źródła informacji

3.

Jak strategicznie
walczyć
z dezinformacją

4.

Gdzie szukać
wsparcia
w walce
z dezinformacją

Dlaczego obrona przed dezinformacją jest ważna?

Ponieważ nasze społeczeństwo jest bardzo podatne na dezinformację

Co trzecia badana osoba zgadza lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że **feminizm i LGBT to ideologie**, których celem jest „narzucenie większości Polaków innego stylu życia”.

Dane pochodzą z raportu [Dezinformacja oczami Polaków](#),
Fundacja Digital Poland, 2022

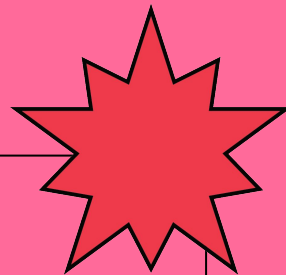
Dlaczego obrona przed dezinformacją jest ważna?

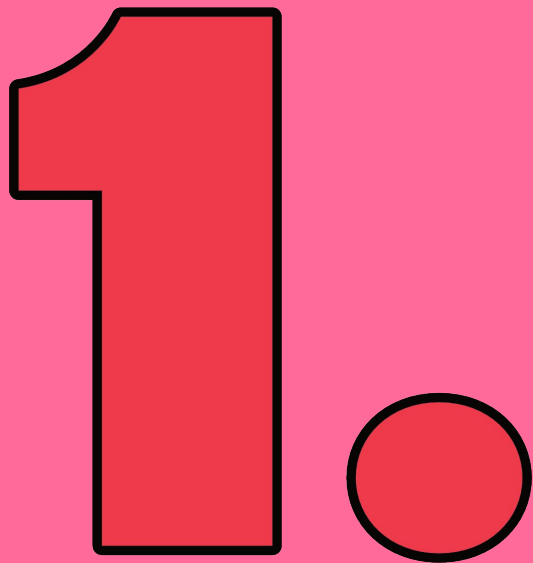
Opublikowane w lutym 2022 roku badania przeprowadzone na reprezentatywnej próbie wskazują, że Polki i Polacy są bardzo podatni na przekazy dezinformacyjne. W badaniu respondenci byli proszeni o ocenę, w jakim stopniu zgadzają się z prezentowanymi tezami.

Najgorzej wypadamy w tematach związanych z klimatem i energetyką: tu **aż połowa badanych stwierdziła, że zdecydowanie się zgadza z jednym z fałszywych twierdzeń.**

Niepokoi fakt, że **co trzeci badany zgadza lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że feminizm i LGBT to ideologie**, których celem jest narzucenie większości Polaków innego stylu życia.

**Umiejętność przeciwdziałania dezinformacji
jest kluczowa dla sytuacji społeczności LGBT+ w Polsce**

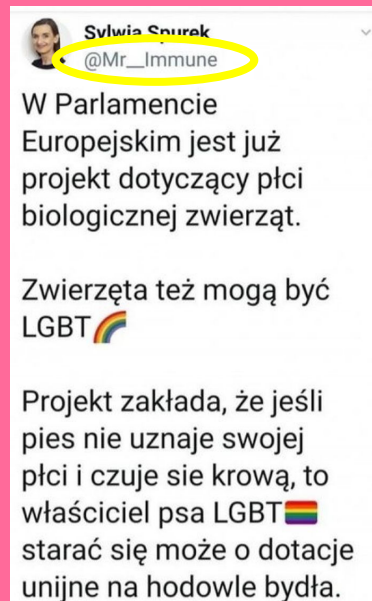

Przykłady dezinformacji

Fałszywe konto/podszywanie się
Fotomontaż i fałszywy kontekst
Fałszywe twierdzenia
Narracje dezinformacyjne

Fałszywe konto/podszywanie się

Falszywe konto/podszywanie się

Tweet po lewej stronie miał pochodzić z konta wyoutowanego wiceprezydenta Warszawy, Pawła Rabieja. Polityk sugeruje w nim rzekomo, aby społeczność LGBT+ nie poruszała w kampanii wyborczej kwestii swoich praw, co miałyby szkodzić kandydatowi opozycji – Rafałowi Trzaskowskiemu.

Chociaż we wpisie widzimy **autentyczne zdjęcie profilowe** Pawła Rabieja, w rzeczywistości tweet pochodzi od regularnie podszywającego się pod innych użytkownika @człowiek_bobr. Nie jest to jednak widoczne na zrzucie ekranu po lewej stronie, co może dodatkowo wprowadzać w błąd.

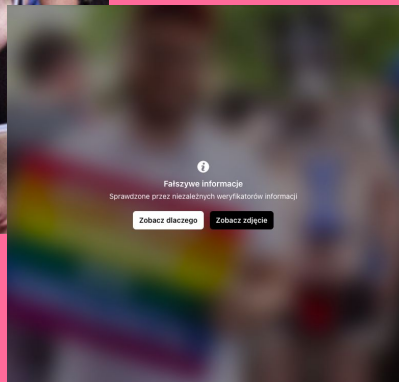
Z podobną próbą podszywania się mamy do czynienia w przypadku Sylwii Spurek, której zdjęcie zostało wykorzystane przez użytkownika @Mr_Immune. **Oba wpisy mają charakter prześmiewczy, satyryczny, ale źle odczytane mogą zacząć żyć w sieci własnym życiem** (a stamtąd – jako prawdziwe – trafić nawet do największych stacji telewizyjnych).

Fotomontaż i fałszywy kontekst

Bardzo popularną formą wprowadzania w błąd jest **manipulowanie obrazem**.

Może polegać na fotomontażu, a więc modyfikowaniu pierwotnego zdjęcia, np. poprzez dodanie lub usunięcie wybranego elementu, albo na przypisaniu mu nowego, nieuprawnionego kontekstu.

Fotomontaż i fałszywy kontekst

Obraz po lewej stronie to tak naprawdę **połączenie dwóch prawdziwych zdjęć.**

W rzeczywistości Bart Staszewski nie pozował w towarzystwie mężczyzny przebranego w strój psa (tzw. *wolf pupping*), a przynajmniej nie w tym konkretnym przypadku.

Przy okazji możecie zobaczyć, **w jaki sposób treści oznaczone przez Demagoga lub innych fact-checkerów jako wprowadzające w błąd są wyświetlane na Facebooku.** Przestania je plansza, na której znajduje się odnośnik do szczegółowej analizy i przycisk do odstąpienia planszy.

Fotomontaż i fałszywy kontekst

Zdjęcie po prawej stronie to przykład **wyrwania treści z pierwotnego kontekstu**. Fotografia pochodziła z protestów w Białorusi a została wykorzystana – w sposób nieuprawniony – do zilustrowania protestów, jakie towarzyszyły zatrzymaniu Margot w sierpniu 2020 roku.

Najprostszym sposobem zweryfikowania prawdziwości zdjęcia jest wyszukiwanie obrazem - dowiesz się jak to zrobić w kolejnym rozdziale.

Fałszywe twierdzenia

Mniej wyszukaną formą dezinformacji są po prostu fałszywe twierdzenia, jakich w polskiej debacie publicznej pada bez liku.

Z podsumowania roku Demagoga wynika, że 2021 rok był pierwszym w historii organizacji, kiedy łączna liczba wypowiedzi ocenionych jako fałszywe lub zmanipulowane przekroczyła liczbę wypowiedzi prawdziwych.

W wypowiedzi przywoływanej na następnej stronie Janusz Korwin-Mikke stwierdza, że badania przeprowadzone na zwierzętach potwierdzają negatywny wpływ wychowania przez pary tej samej płci.

Falszywe twierdzenia

demagog.org.pl/wypowiedzi/jak-wychowanie-przez-pare-jednopłciowa-wplywa-na-dziecko/

DEMAGOG

Zgłoś do weryfikacji Wpłać darowiznę

TEMATY UKRAINA WYPOWIEDZI FAKE NEWS SPRAWDZANI ANALIZY I RAPORTY CO ROBIMY? O DEMAGOGU

Czas czytania: około 14 min.

Jak wychowanie przez parę jedнопłciową wpływa na dziecko?

01.07.2021 godz. 10:28

WYPOWIEDŹ

Janusz Korwin-Mikke

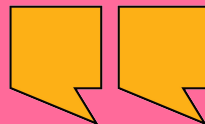
Rodzice demonstrują dziecku wzorce zachowań męskich – i kobiecych. Czy dzieci wychowywane przez homo-pary nie będą miały w przyszłości zaburzeń charakterologicznych – w szczególności: w życiu seksualnym (ale nie tylko!)? Badania na pawianach sugerują, że będą miały – i to w 100%!

Twitter, 23.06.2021

FAŁSZ

„Zdecydowana większość badaczy i uznanych instytucji naukowych jest jednak zdania, że dzieci wychowywane przez pary jedнопłciowe rozwijają się tak samo dobrze jak dzieci par heteroseksualnych.”

Demagog

Falszywe twierdzenia

W jaki sposób odpowiedzieć na tego rodzaju twierdzenia? Trzeba sięgnąć do badań naukowych podejmujących ten temat, zapoznać się z ich metodologią i przedstawić wnioski.

Najlepsze będą tzw. metaanalizy, czyli opracowania uogólniające informacje pochodzące z wielu publikacji naukowych i innych źródeł pierwotnych (nieprzetworzonych).

Analiza Demagoga potwierdza, że według zdecydowanej większości badaczy dzieci wychowywane przez pary jedнопłciowe rozwijają się tak samo dobrze, jak dzieci par heteroseksualnych.

Narracje dezinformacyjne

Pojedyncze fałszywe wypowiedzi lub zdjęcia umieszczane w nieprawdziwym kontekście bywają dezinformacyjnym „incydentem”, a czasem są po prostu niezamierzonym efektem pośpiechu bądź niewystarczającej wiedzy. Mogą jednak stanowić **element większych kampanii dezinformacyjnych o jasno określonych celach i wymierzonych w konkretne grupy osób.**

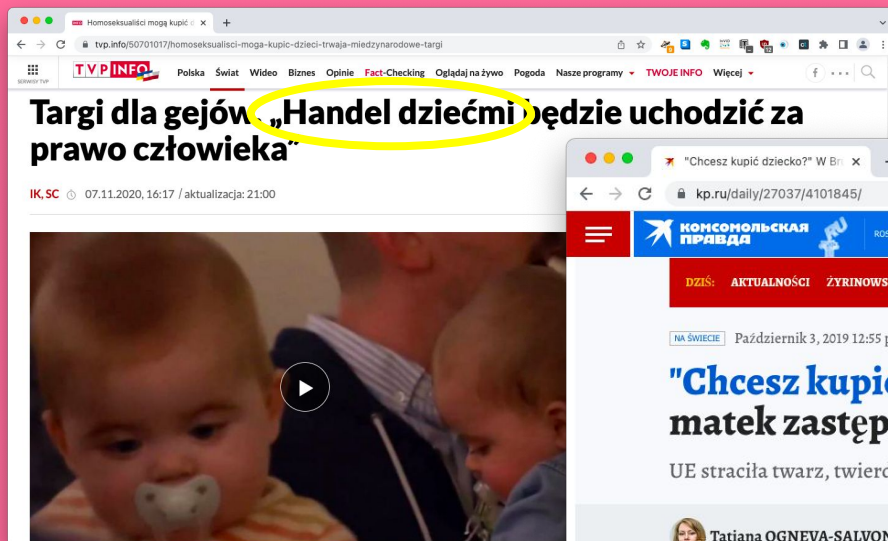
Wiele takich narracji tworzonych i rozpowszechnianych przez reżim Władimira Putina obserwujemy obecnie w kontekście wojny w Ukrainie. Niektóre wprost odwołują się do społeczności LGBT+, wskazując na rzekome związki homoseksualności z pedofilią czy oskarżając państwa Europy Zachodniej o atak na „tradycyjne wartości”.

Narracje?

Więcej o tym, czym są narracje i jak można je wykorzystać w walce z dezinformacją dowiesz się z manualu **Opowieści 2: Jak ruszyć z miejsca z własną historią?**

Narracje dezinformacyjne

Narracje dezinformacyjne

Artykuł po lewej stronie pochodzi z portalu internetowego TVP Info. Zbliżone treści o „handlu dziećmi” i „targach dla gejów” rozpowszechniał też jeden z posłów partii rządzącej.

Jak się okazuje, **podobne manipulacje wykorzystywały już wcześniej** prorządowe media rosyjskie. Opisywały w ten sposób wydarzenia organizowane, aby ułatwić kontakt par osób tej samej płci z kobietami świadczącymi usługi surogacji.

Jak sprawdzić autentyczność

Narzędzia weryfikacji:

- Wyszukiwanie obrazem

- Poklatkowa analiza wideo

- Operatory wyszukiwania

Kilka porad

Narzędzia weryfikacji

Weryfikując treści w mediach społecznościowych, najczęściej sięgamy po wyszukiwanie obrazem, poklatkową analizę wideo (to coś dla bardziej zaawansowanych) i operatory wyszukiwania.

Dzięki tym ostatnim korzystanie z wyszukiwarki staje się zdecydowanie bardziej efektywne.

Wyszukiwanie obrazem

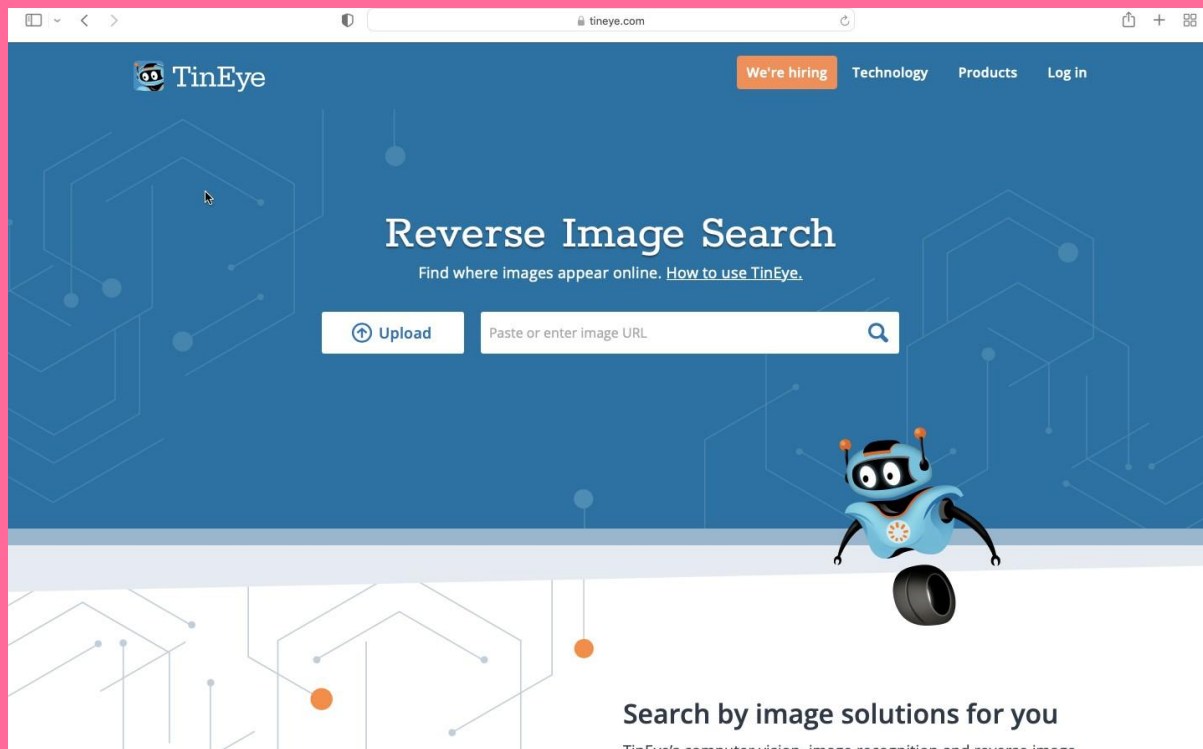
Z badań* jednoznacznie wynika, że **zilustrowanie artykułu czy posta zdjęciem lub inną grafiką sprawia, że dana treść jest postrzegana jako bardziej wiarygodna. Nawet wówczas, gdy obiekt na ilustracji ma się nijak do treści wpisu!**

Tym bardziej ważne jest, aby sprawdzać, czy to, co widzimy na zdjęciu, naprawdę odzwierciedla rzeczywistość, czy może jednak wprowadza nas w błąd.

W końcu manipulacja obrazem to skuteczny sposób na dezinformację, bez względu na to, czy mamy do czynienia z fotomontażem, osadzeniem zdjęcia w fałszywym kontekście czy obrazem wygenerowanym przez sztuczną inteligencję (jak choćby w zyskującej na popularności aplikacji DALL·E mini lub w programie generującym portrety nieistniejących osób).

* Nonprobative photographs (or words) inflate truthiness. Newman et al. 2012

Wyszukiwanie obrazem

Wyszukiwanie obrazem

Z pomocą przychodzą rozwiązania pozwalające na wyszukiwanie obrazem (ang. *reverse image search*). Znajdziemy je m.in w najpopularniejszych wyszukiwarkach internetowych, takich jak **Google**, **Bing** czy **Yandex**, ale również jako odrębne programy, na przykład **TinEye**.

Zasada ich działania jest niezwykle prosta: w oknie wyszukiwarki, zamiast wpisywać słowa kluczowe, należy załadować interesujące nas zdjęcie. Możemy to zrobić, wpisując adres URL obrazu lub wgrywając zdjęcie z dysku komputera. Po przestaniu pliku otrzymujemy listę stron zawierających podobne obrazy.

To właśnie w tym momencie rozpoczyna się najlepsza zabawa – na podstawie dostępnych informacji musimy ocenić, czy zdjęcie, które poddajemy analizie, zostało w jakiś sposób przekształcone lub wyrwane z kontekstu.

Wyszukiwanie obrazem

Aby ułatwić sobie zadanie, warto skorzystać z filtrów i narzędzi dostępnych w danej wyszukiwarce obrazem.

TinEye umożliwia na przykład sortowanie wyników wyszukiwania według następujących **kryteriów**: najlepsze dopasowanie (*Best match*), najbardziej zmienione (*Most changed*), największy rozmiar (*Biggest image*), od najstarszego (*Oldest*) i od najnowszego (*Newest*).

Google Grafika pozwala z kolei wskazać konkretny **zakres dat** dla wyników wyszukiwania, dzięki czemu możemy sprawdzić, czy zdjęcie nie zostało wyjęte z kontekstu (przykładowo, jeśli zdjęcie ma rzekomo ilustrować wydarzenie X, a okaże się, że powstało jeszcze przed datą tego wydarzenia, możemy przyjąć, że zostało wykorzystane w nieuprawniony sposób i wprowadza odbiorcę w błąd).

Pamiętaj, że wyszukiwanie obrazem nie zawsze doprowadzi Cię do satysfakcjonujących odpowiedzi. **Jeśli weryfikacja przy użyciu wybranej wyszukiwarki się nie powiodła, spróbuj skorzystać z innej!**

Wyszukiwanie obrazem

Wyszukiwanie obrazem
w 3 prostych krokach:

1. Załaduj interesujące Cię zdjęcie.

Wyszukiwanie obrazem

2.
Skorzystaj z narzędzi
sortowania lub ustal zakres
dat.

The screenshot shows the TinEye search results for an image of a man holding a rainbow flag with the text "JESTEŚMY NIE IDEOLOGIA". The page displays 3 results, searched over 54.6 billion images in 1.2 seconds. The results are sorted by best match, and the first result is from www.wiocha.pl, titled "absurdy_poczekalnia,1220119" and "absurdy_uzytkownika,1220119". The page also includes a sidebar with sorting options (Best match, Most changed, Biggest image, Newest, Oldest) and a section for related images on Shutterstock.

TinEye Search Technology Products About [We are hiring](#) [Log in](#)

[Upload](#) Paste or enter image URL

3 results
Searched over 54.6 billion images in 1.2 seconds for: wyszukiwanie-obrazem.jpg

☐ Include 1 result not available

Using TinEye is private and we do not save your search images.

Sort by best match

Filter by website / collection

Best match
Most changed
Biggest image
Newest
Oldest

www.wiocha.pl
absurdy_poczekalnia,1220119 - First found on Oct 13, 2020
absurdy_uzytkownika,1220119 - First found on Oct 13, 2020
Filename: 244ed4ac9b6bba10b2dc46ad1e25ec39.jpg (600 x 554, 71.9 kB)

www.wiocha.pl
absurdy_poczekalnia,1220119 - First found on Oct 13, 2020
absurdy_uzytkownika,1220119 - First found on Oct 13, 2020
Filename: 244ed4ac9b6bba10b2dc46ad1e25ec39.jpg (650 x 644, 88.4 kB)

Related images on **shutterstock** SPONSORED

Wyszukiwanie obrazem

3.
Przejrzyj wyniki, aby
zidentyfikować
manipulację.

The screenshot shows the TinEye website interface. At the top, the browser address bar displays 'tineye.com'. The main header area shows '3 results' found in 1.2 seconds for the image 'wyszukiwanie-obrazem.jpg'. A checkbox for 'Include 1 result not available' is present. On the right, there is a promotional message for TinEye's privacy policy and a cartoon robot character.

Below the header, there are filters for 'Sort by most changed' and 'Filter by website / collection'. A 'Compare match' window is open, showing a comparison between the uploaded image and a search result. The search result image is a JPEG file, 625x417 pixels, and 362.8 kB. The window includes buttons for 'Your image', 'Compare', and 'Image match'.

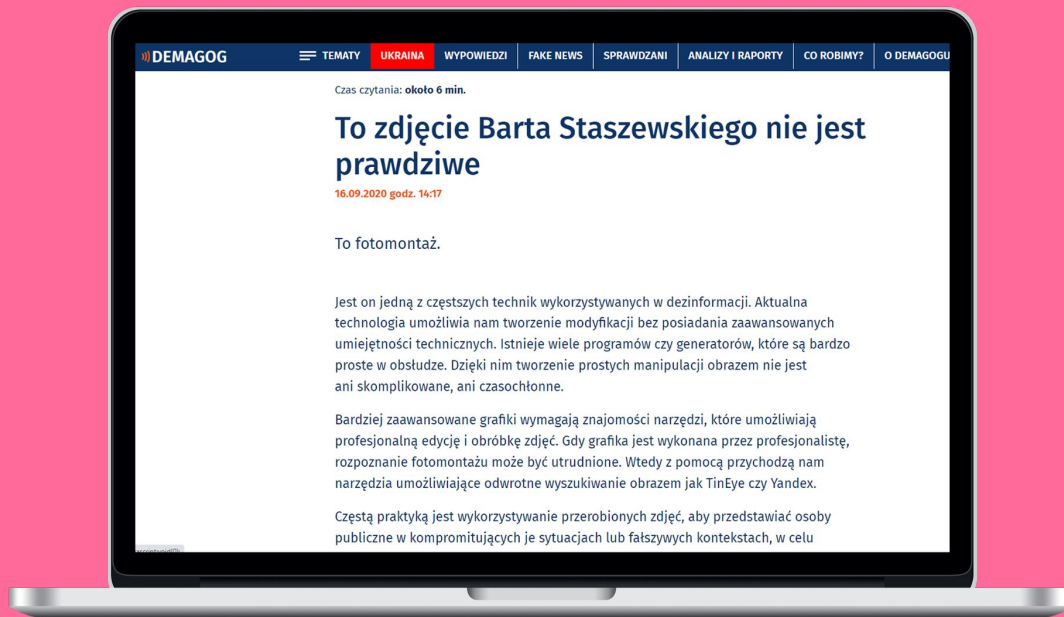
On the right side of the page, there is a 'Related images on shutterstock' section, which is sponsored. It displays a grid of various images, including people holding rainbow flags and signs, and a person in a rainbow costume.

Wyszukiwanie obrazem

Chcesz wiedzieć, w jaki sposób fejkowe zdjęcie z Bartem Staszewskim zweryfikowali analitycy Demagoga?

Zajrzyj tutaj:

https://demagog.org.pl/fake_news/to-zdjecie-barta-staszewskiego-nie-jest-prawdziwe/

Analiza wideo

Bezpłatne narzędzia dostępne w sieci pozwalają weryfikować nie tylko zdjęcia, ale i wideo. Przejście na kolejny poziom wtajemniczenia wcale nie jest takie trudne, ponieważ analiza wideo to tak naprawdę... wyszukiwanie obrazem!

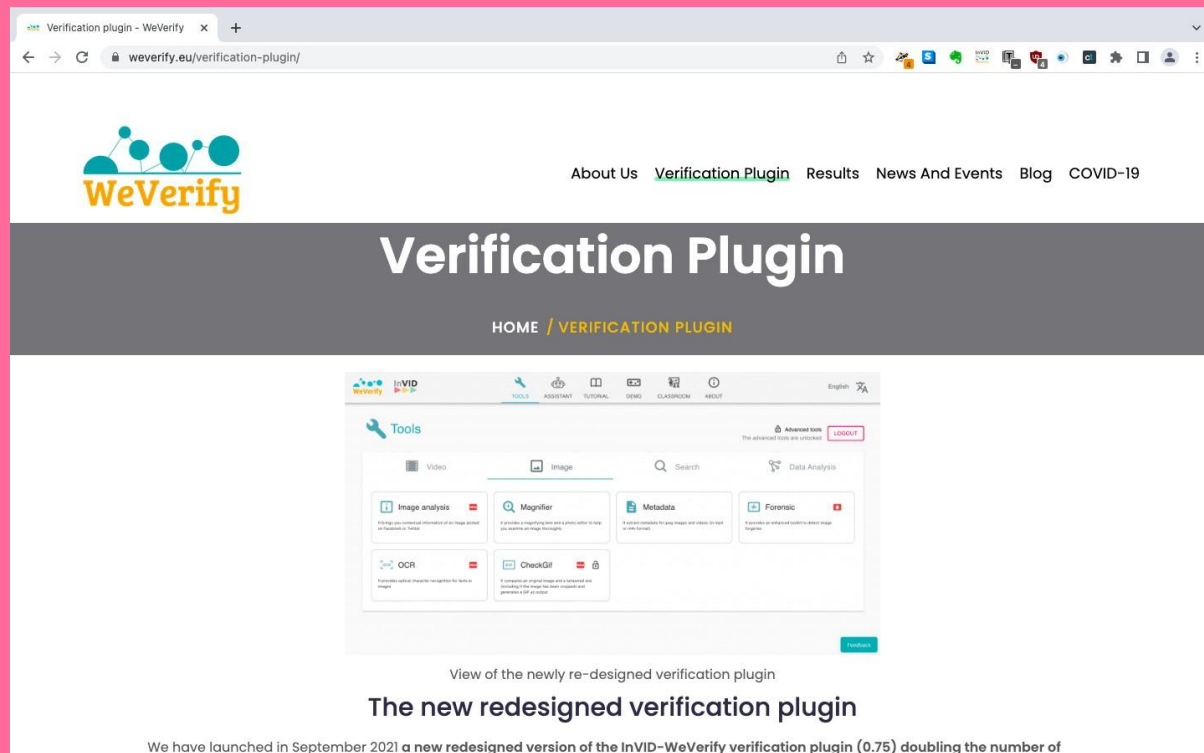
Cała sztuczka polega na **wyodrębnieniu z nagrania kilku klatek** i przeanalizowaniu ich za pomocą narzędzi opisanych w poprzedniej części.

Aby przyspieszyć cały proces, warto skorzystać z wtyczki **WeVerify** (znanej również jako InVID Verification Plugin), dostępnej w przeglądarkach Google Chrome i Firefox (tylko w starszej wersji).

Analiza wideo

Jak wykorzystać wtyczkę WeVerify do zweryfikowania wideo?

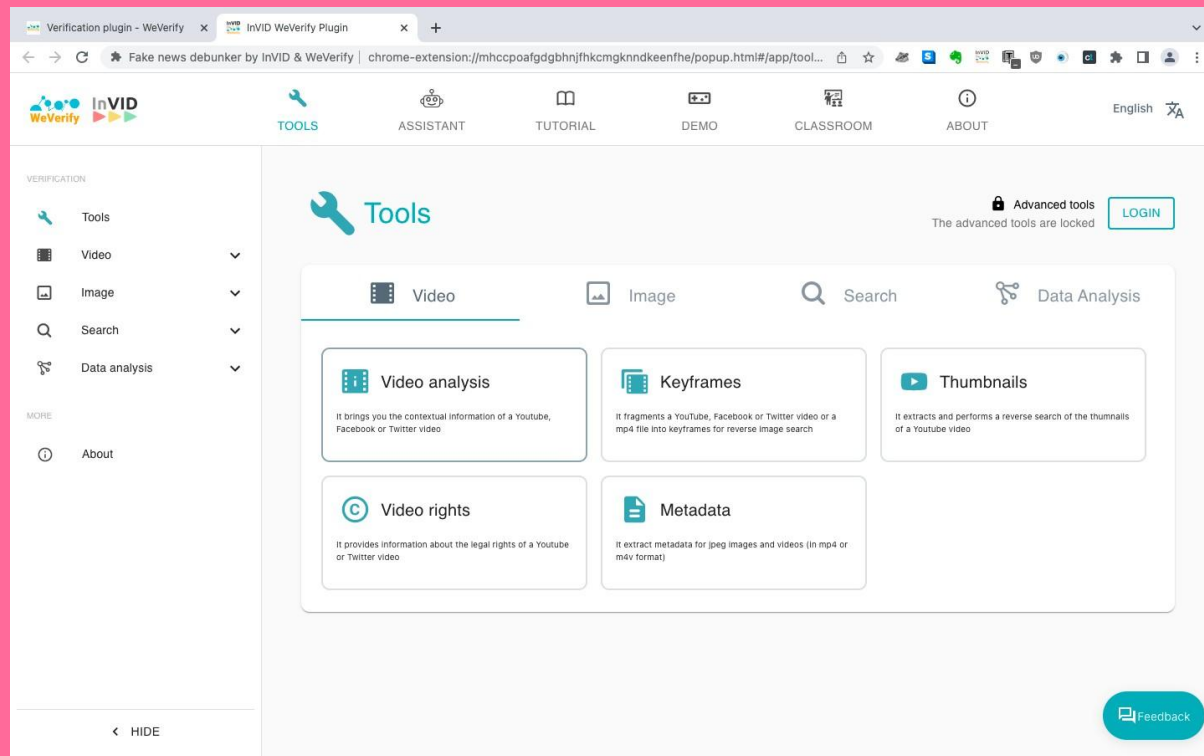
1. Zainstaluj wtyczkę w swojej przeglądarce.

Analiza wideo

2.

Uruchom wtyczkę
i wybierz opcję “Video
analysis”.

Analiza wideo

3.

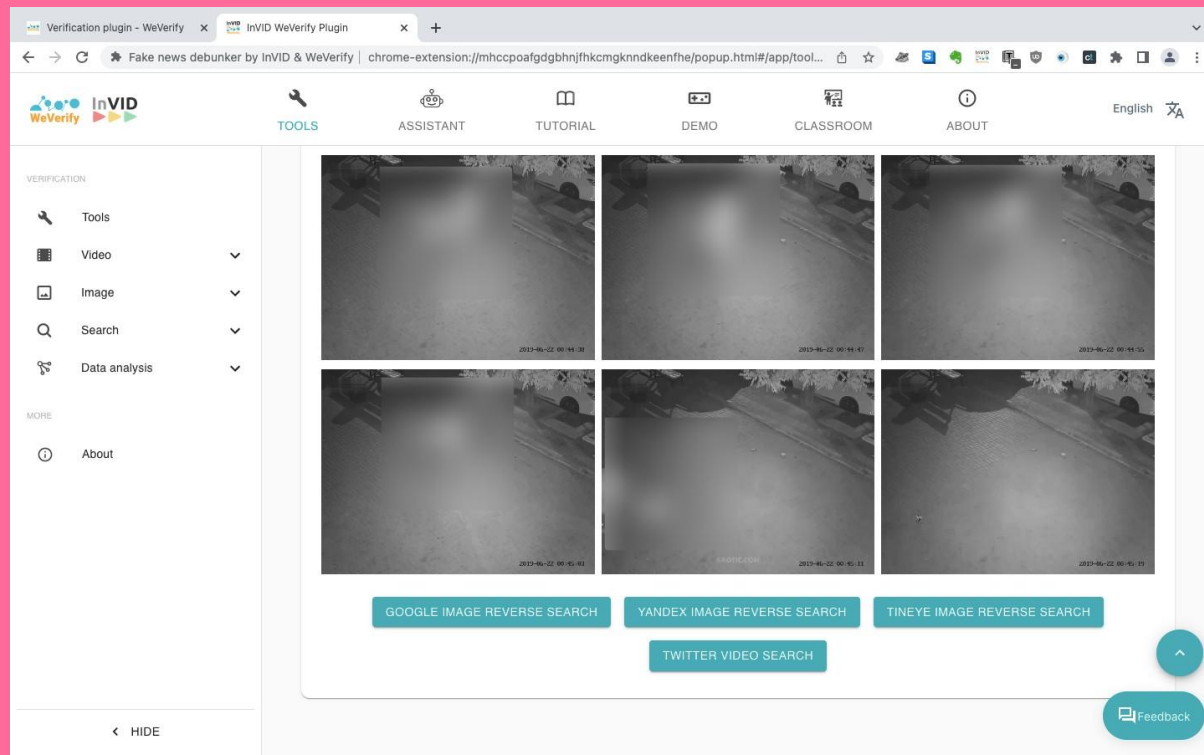
Wklej link do materiału wideo, który chcesz zweryfikować. Możesz skopiować łącze do treści opublikowanych na Youtube, Facebooku lub Twitterze.

The screenshot shows the InVID WeVerify web application interface. The browser's address bar displays the URL: `chrome-extension://mhccpoafgdgbhnjfhkcmgknndeenfhe/popup.html#/app/tool...`. The page features a navigation bar with the InVID logo and several menu items: TOOLS, ASSISTANT, TUTORIAL, DEMO, CLASSROOM, and ABOUT. A language selector is set to English. On the left, a 'VERIFICATION' sidebar lists options: Tools, Video, Image, Search, Data analysis, and About. The main content area is titled 'Video analysis' and includes the description: 'It brings you the contextual information of a Youtube, Facebook or Twitter video'. Below this, a section labeled 'Source of the video' contains a text input field with the URL `https://www.facebook.com/.../videos/325493218334326`, a 'Reprocess' checkbox, and a 'SUBMIT' button. At the bottom, it states 'Provided by ITI CERTH' and 'To contact us, use the feedback tool.' A 'Feedback' button is located in the bottom right corner.

Analiza wideo

4.

W sekcji “Thumbnails” pojawiły się wybrane klatki z nagrania. Klikając w jeden z przycisków, możesz teraz skorzystać z wyszukiwania obrazem w Google, Yandex lub TinEye. Postępuj zgodnie z 3 krokami opisanymi w poprzedniej części.

Operatory wyszukiwania

Czasem weryfikacja polega nie tyle na dokładnej analizie treści wideo lub zdjęcia, ale na dotarciu do wiarygodnego źródła informacji, które pozwala potwierdzić lub zakwestionować daną tezę.

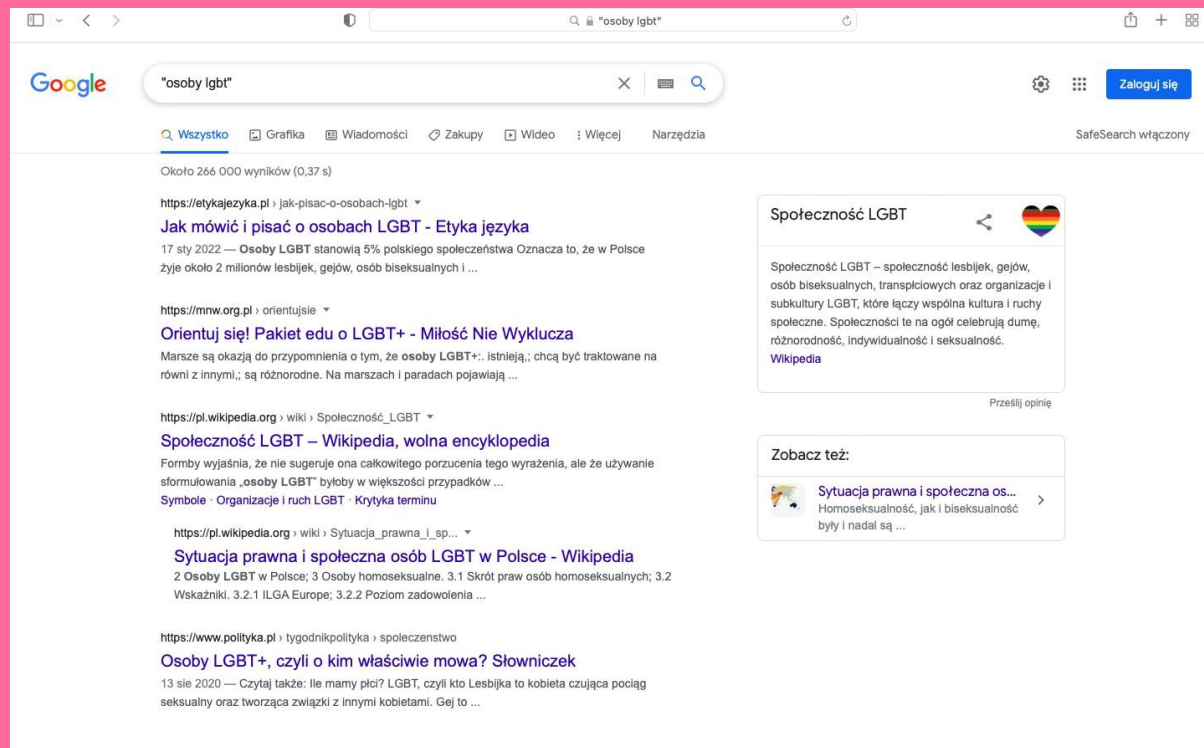
Aby przyspieszyć wyszukiwanie i w mgnieniu oka dotrzeć do interesujących nas treści, warto korzystać z operatorów wyszukiwania, czyli **symboli i słów precyzujących zapytania** wpisywane w wyszukiwarce.

**Na kolejnych stronach
znajdziesz opisy
najpopularniejszych
operatorów:**

Operatory wyszukiwania

cudzystów “...”

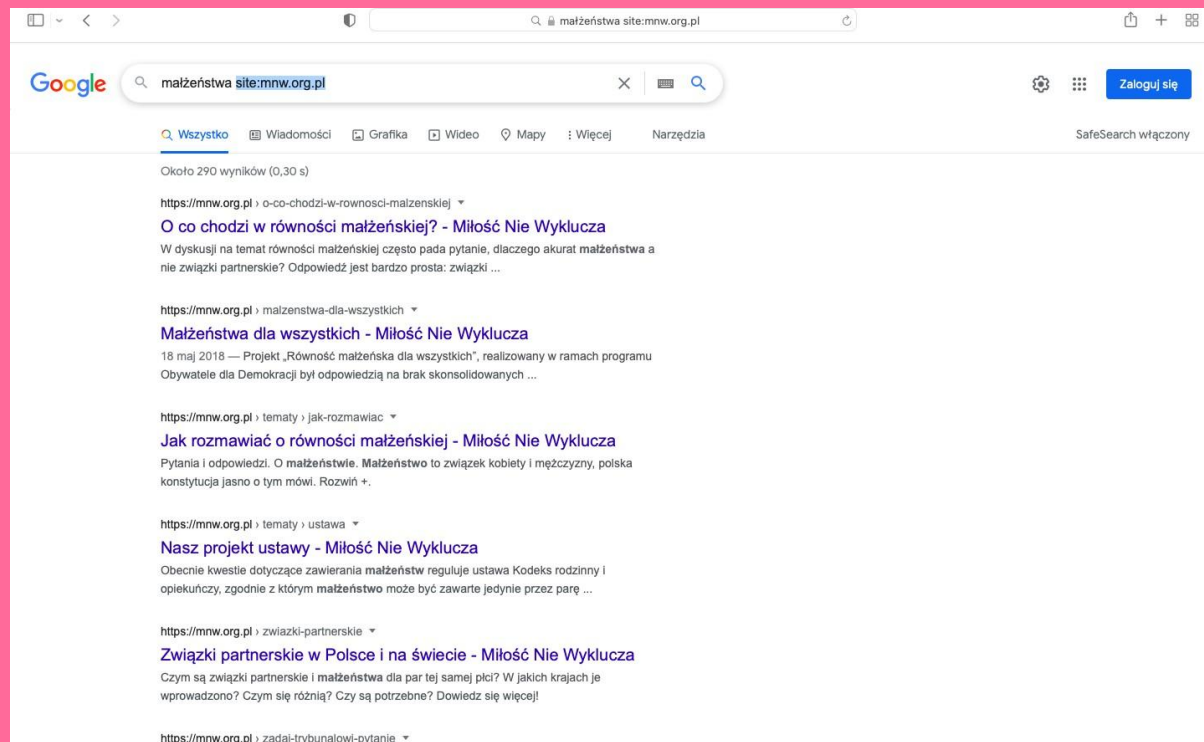
Służy do wyszukania konkretnej frazy zamiast pojedynczych słów kluczowych, np. wpisując “osoby lgbt” uzyskasz wyniki zawierające frazę w dokładnie takim kształcie.

Operatory wyszukiwania

site:

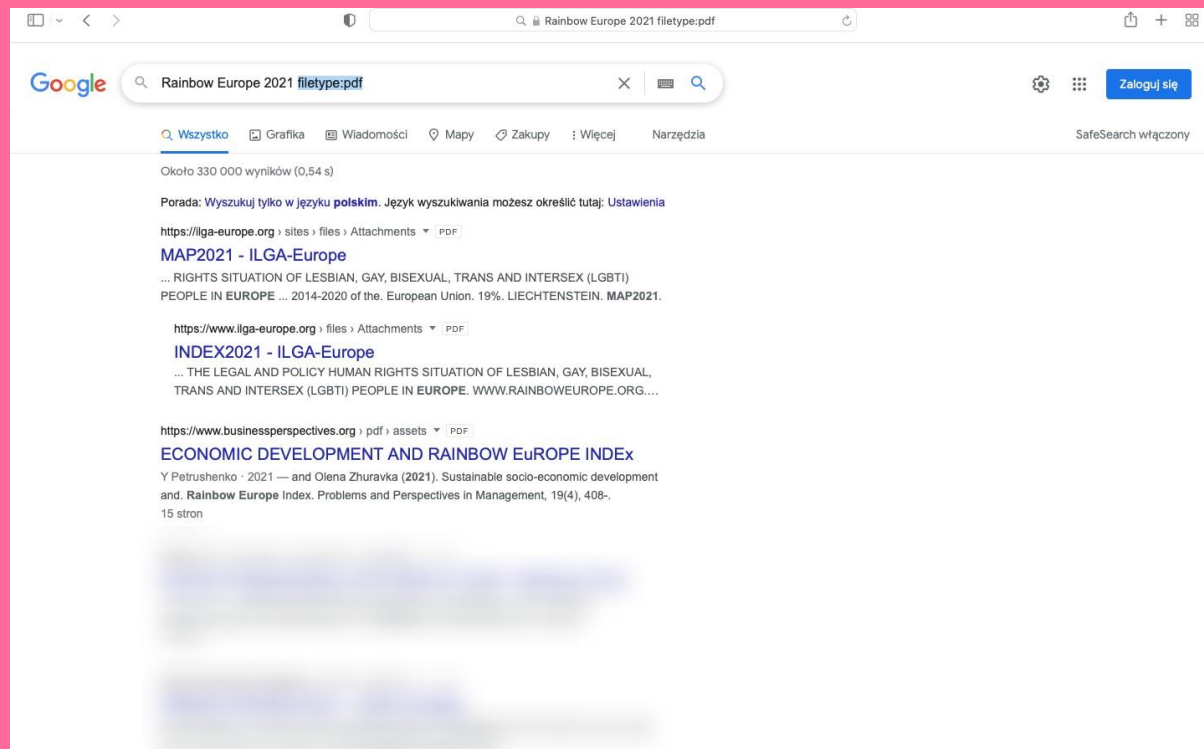
służy do wyszukiwania słów kluczowych (np. “małżeństwa”) na konkretnej stronie internetowej. Widzisz? Wszystkie wyniki pochodzą z tego samego portalu:

Operatory wyszukiwania

filetype:

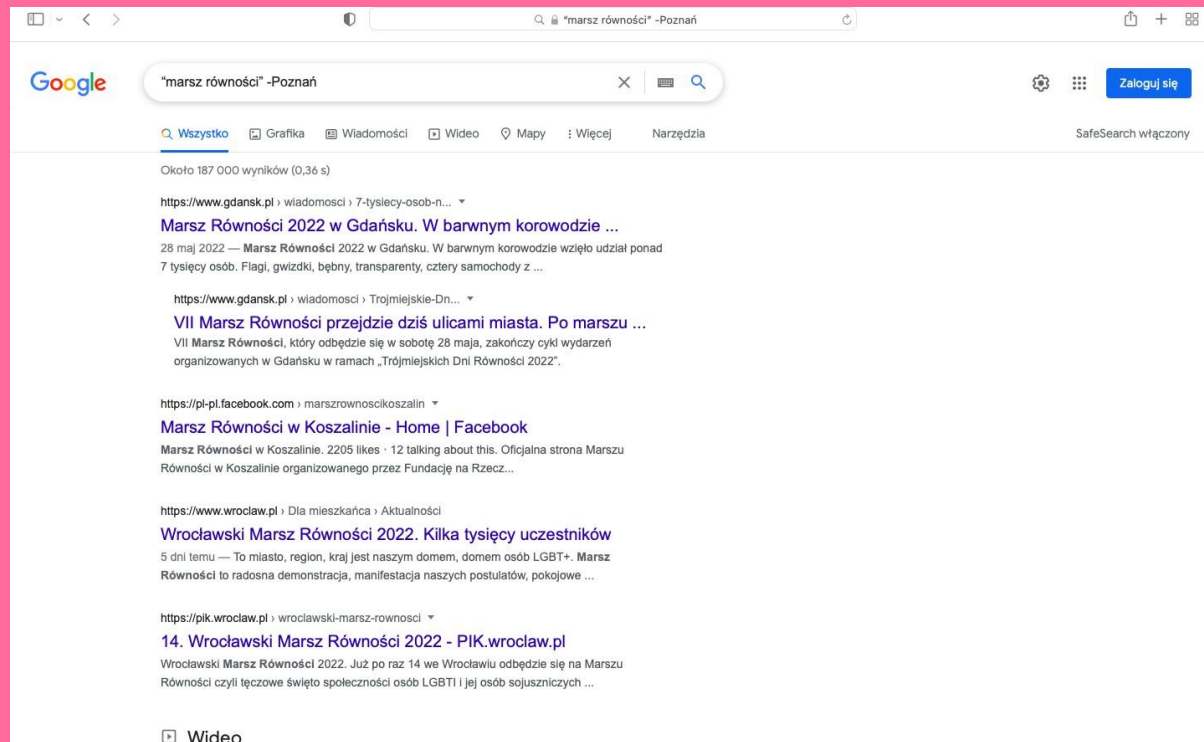
Pozwala wyszukiwać konkretne rodzaje plików jak .pdf czy .xls. To funkcja szczególnie przydatna, gdy chcemy dotrzeć do źródła pierwotnego, np. raportu.

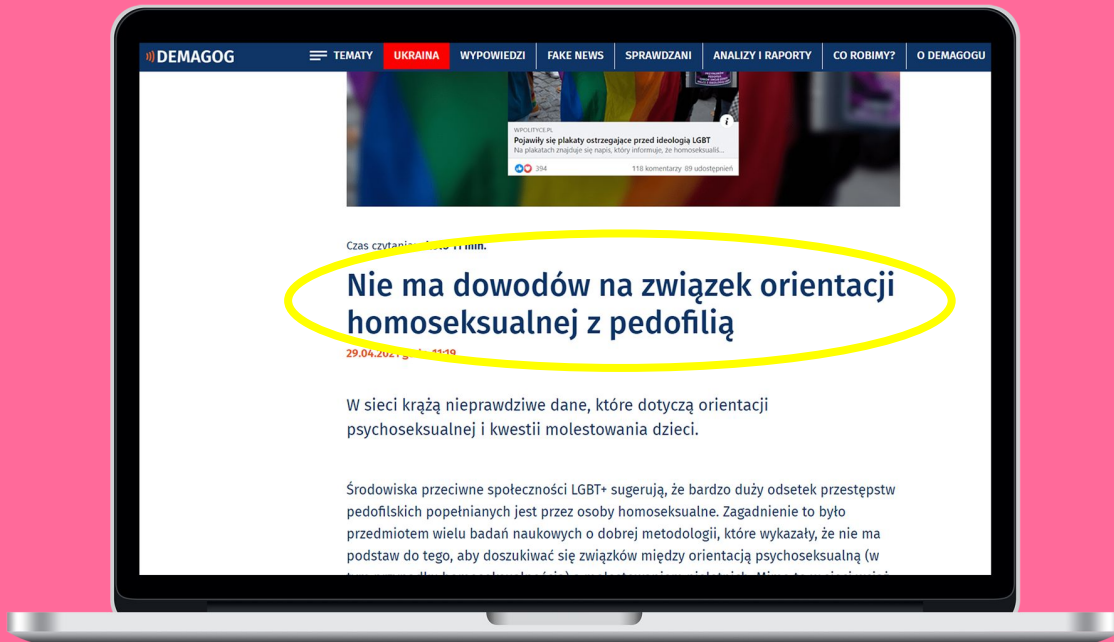
Operatory wyszukiwania

minus -

Służy do eliminowania wyników zawierających wskazane słowa. Chcesz dotrzeć do informacji o marszach równości, ale wykluczyć z wyników wyszukiwania treści dotyczące marszu w Poznaniu? Wpisz w okno wyszukiwarki "marsz równości" oraz -Poznań.

Korzystaj z pomocy fact-checkerów

Korzystaj z pomocy fact-checkerów

Oczywiście nie zawsze mamy czas, chęci czy umiejętności, aby dokonać weryfikacji samodzielnie. W takich przypadkach pomocą służą profesjonalni fact-checkerzy, jak choćby analitycy portalu demagog.org.pl.

W pierwszej kolejności warto sprawdzić, czy treść budząca nasze wątpliwości nie została już przez nich sprawdzona.

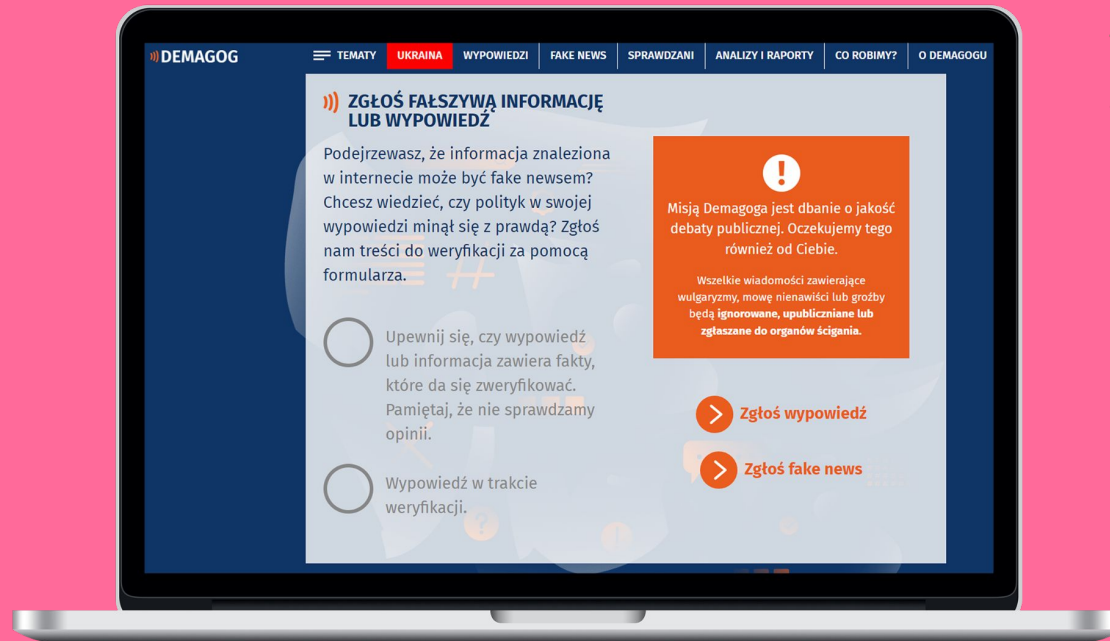
Jeśli nie, możemy zgłosić taką treść za pomocą formularza dostępnego na stronie internetowej organizacji fact-checkingowej.

Korzystaj z pomocy fact-checkerów

Warto wcześniej sprawdzić, czy dana organizacja należy do **Międzynarodowej Sieci Organizacji Fact-checkingowych** (ang. **International Fact-Checking Network, IFCN**), która czuwa nad przestrzeganiem zasad bezstronności i transparentności w środowisku fact-checkerów.

Organizacje zrzeszone w IFCN regularnie przechodzą proces „kontroli jakości” dokonywany przez zewnętrznego audytora. Przynależność do Sieci jest prezentowana w formie certyfikatu widocznego po prawej stronie następnego slajdu.

Korzystaj z pomocy fact-checkerów

<https://demagog.org.pl/zglos-do-weryfikacji/>

Uważaj na fałszywych weryfikatorów

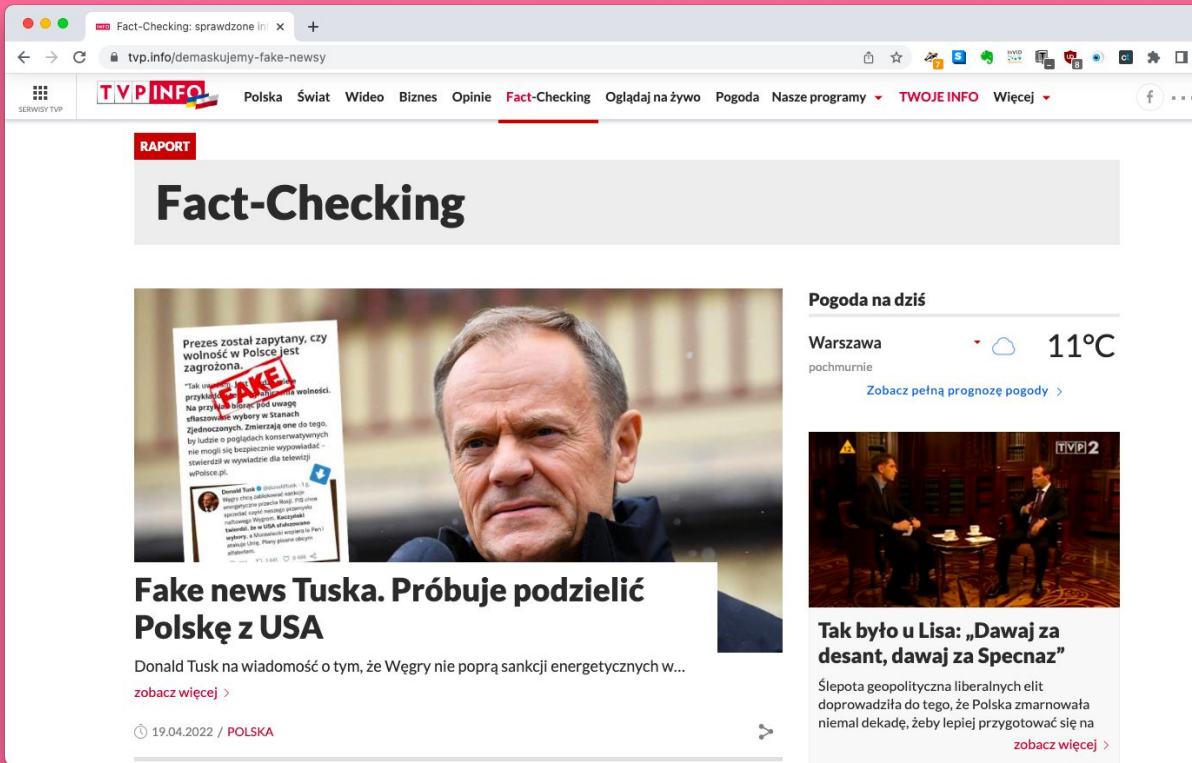
Czułość należy zachować również w przypadku korzystania z serwisów fact-checkingowych.

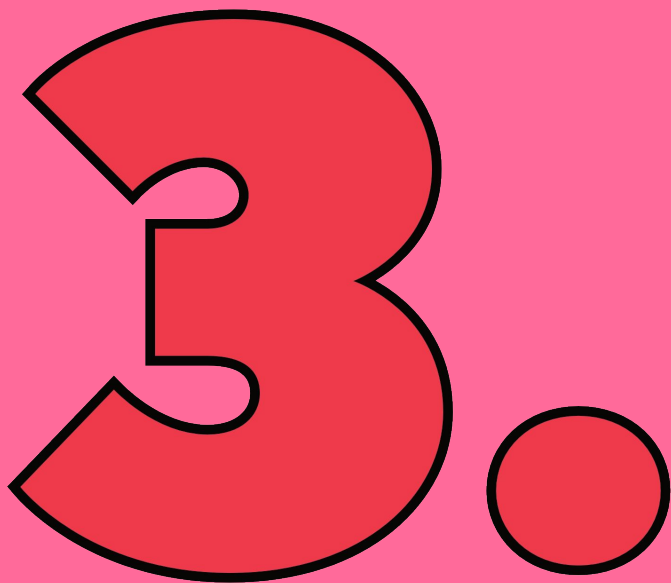
Niestety, wśród organizacji rzetelnie wykonujących swoją pracę pojawiły się również takie, które realizują konkretną agendę, a tym samym nie przestrzegają zasady bezstronności.

Aby **sprawdzić, kto stoi za danym portalem**, skorzystajcie z narzędzia **Rejestr.io** pozwalającego w prosty sposób sprawdzić powiązania między wybranymi podmiotami.

Uważaj na fałszywych weryfikatorów

Swoją sekcję „fact-checkingową” prowadzi także portal telewizji TVP Info. Więcej na ten temat przeczytacie w artykule polskiej organizacji fact-checkingowej Pravda: <https://pravda.org.pl/artykuly/jak-nie-powinien-wygladac-fact-checking-czyli-jak-dziala-tvp-info-fact-checking/>

Jak strategicznie walczyć z dezinformacją

Fałszywe konto/podszywanie się

Fotomontaż i fałszywy kontekst

Fałszywe twierdzenia

Narracje dezinformacyjne

Co wiemy o obalaniu mitów?

Panuje zgoda, że po zetknięciu się z dezinformacją, bardzo trudno ją wykorzenić. Sprostowania często kończą się niepowodzeniem, ponieważ fałszywa informacja – nawet jeśli wyjaśniona – bywa później przywoływana jako fakt.

W przypadku **dezinformacji lepiej zapobiegać niż leczyć**.

The psychology of misinformation: Why it's so hard to correct

Co wiemy o obalaniu mitów?

Korekty muszą również **wypełnić lukę w wiedzy**, którą tworzą w wyniku obalenia fałszywej tezy. Nie zawsze jest to możliwe, na przykład wówczas, gdy dostępne dane są niewystarczające, niepełne.

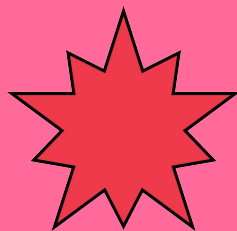
The psychology of misinformation: Why it's so hard to correct

Co wiemy o obalaniu mitów?

Najnowsze badania wskazują, że **brakuje dowodów na tzw. efekt potwierdzenia** (ang. *backfire effect*). Jest bardzo mało prawdopodobne, aby ekspozycja na fact-checki prowadziła do utwierdzania się w dotychczasowych, błędnych przekonaniach.

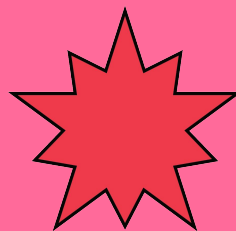
The psychology of misinformation: Why it's so hard to correct

Jak przeciwdziałać dezinformacji?

Zwiększaj czujność

Informuj o skutkach dezinformacji dla rozumienia rzeczywistości („kłamstwo powtórzone tysiąc razy staje się prawdą”)

Buduj odporność

Prezentuj przykłady fałszywych informacji i technik manipulacji, aby „zaszczepić” swoich odbiorców

Jak przeciwdziałać dezinformacji?

Na dezinformację możemy nie tylko reagować – powinniśmy jej również przeciwdziałać.

W języku angielskim mówi się o *Inoculation Theory*: to teoria zakładająca, że **dzięki analizie przykładów dezinformacji** (dokładnie takiej, jaką przeprowadziliśmy w pierwszym rozdziale) **zdobywamy odporność na podobne przypadki, na które natrafimy w przyszłości.**

Warto pomyśleć o tym w kontekście Waszych odbiorców. Czy wyjaśnicie im, w jaki sposób powstała kolejna fałszywa informacja o społeczności LGBT+, która zyskała popularność w sieci?

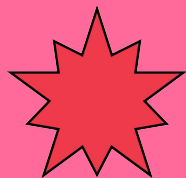
Strategia przeciwdziałania dezinformacji

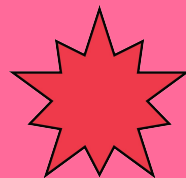
Strategia przeciwdziałania dezinformacji

Na kampanię dezinformacyjną można się (w pewnym stopniu) przygotować.

Reagowanie na fałszywe informacje niemające większego rozgłosu może przynieść efekt odwrotny do zamierzonego.

Skuteczne obalanie mitu wymaga powtórek i przekierowania uwagi odbiorcy na fakty.

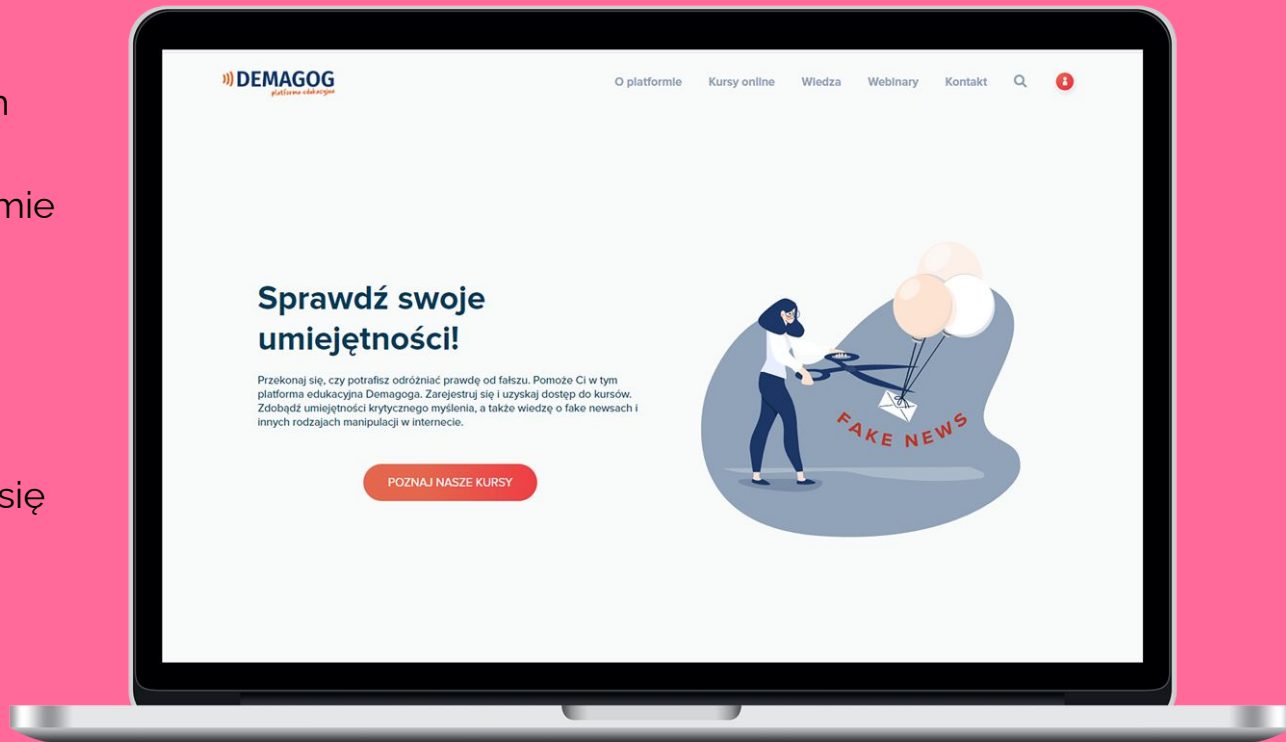
Gdzie szukać wsparcia

Kto pomaga w walce z dezinformacją
i gdzie dowiesz się więcej na ten temat

Kolejne kroki

Więcej informacji o fake newsach i innych rodzajach treści wprowadzających w błąd znajdziecie na platformie edukacyjnej Demagoga.

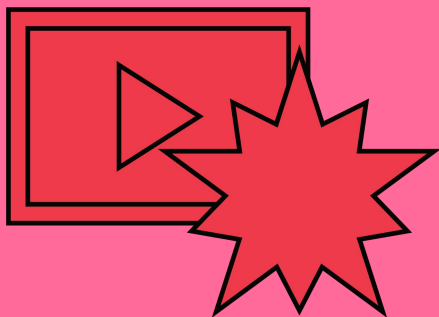
W ramach jednego z interaktywnych kursów możecie doskonalić umiejętność posługiwania się narzędziami weryfikacji opisanymi w tym manualu.

platforma.demagog.org.pl

Dodatkowe źródła

Jeśli chcesz poszerzyć swoją wiedzę na temat narzędzi weryfikacji oraz samej dezinformacji, również w kontekście społeczności osób LGBT+, skorzystaj z poniższych źródeł:

Portal fact-checkingowy Stowarzyszenia Demagog [PL] <https://demagog.org.pl/>

The Debunking Handbook 2020 [EN]
<https://skepticalscience.com/debunking-handbook-2020-downloads-translations.html>

Verification Handbook For Disinformation And Media Manipulation [EN]
<https://datajournalism.com/read/handbook/verification-3>

Fact Checking vs. Fake News. A guidebook with tips, tools, and good practices on fact checking and debunking [EN]
<https://www.rcmediafreedom.eu/Publications/Manuals/Fact-Checking-vs.-Fake-News>

Podręcznik Teorii Spiskowych [PL]
https://www.climatechangecommunication.org/wp-content/uploads/2021/12/ConspiracyTheoryHandbook_Polish.pdf

Weryfikowanie informacji w sieci. Przewodnik po podstawach [PL]
<https://firstdraftnews.org/wp-content/uploads/2019/10/Verifying-Online-Information-on-PL.pdf>

The psychology of misinformation: Why it's so hard to correct [EN]
<https://firstdraftnews.org/articles/the-psychology-of-misinformation-why-its-so-hard-to-correct/>

The psychology of misinformation: How to prevent it [EN]
<https://firstdraftnews.org/articles/the-psychology-of-misinformation-how-to-prevent-it/>

Badanie Fundacji Digital Poland: Dezinformacja oczami Polaków [PL]
<https://digitalpoland.org/publikacje/pobierz?id=4f2e2116-82a6-47b5-a984-801b5e704b56>

Narracje wobec społeczności LGBTI+ [EN, PL]
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/653644/EXPO_BRI\(2021\)653644_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/653644/EXPO_BRI(2021)653644_EN.pdf)

https://demagog.org.pl/analizy_i_raporty/co-wiemy-o-dezinformacji-na-temat-osob-lgbti-w-ue-raport-inge/

O autorze

Patryk Zakrzewski

Jest koordynatorem Akademii Fact-checkingu, członkiem zarządu w Stowarzyszeniu Demagog i ekspertem w zakresie edukacji medialnej. Od blisko 5 lat prowadzi zajęcia na temat fake news i weryfikowania informacji w Internecie dla szerokiego grona odbiorców: uczniów i studentów, nauczycieli i edukatorów, organizacji pozarządowych i biznesu. Współpracuje m.in. z Fundacją TechSoup oraz Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „ę”.

Seria *Obrona, Ochrona, Opowieści.*

Biblioteka Kongresu LGBT+

**Jak powstrzymać
dezinformację?**

**Jak dbać
o siebie?**

**Jak prowadzić
social media
i przeżyć?**

**Jak ruszyć
z miejsca z własną
historią?**

Polecamy

Wszystkie manuale z serii
i wiele innych pomocnych
informacji znajdziesz tutaj:

**BIBLIOTEKA
KONGRESU
LGBT+**

biblioteka.kongreslgbt.pl

Przygotowanie merytoryczne: Patryk Zakrzewski
Koncepcja i redakcja serii: Hubert Sobecki
Projekt i skład serii: Marianna Wybieralska
Warszawa, 2022

Przygotowane z dumą przez:

**miłość
nie wyklucza**
STOWARZYSZENIE

ILGA
EUROPE